

området. Informationsbladen består som regel av två A5-sidor men tyngre diagnosgrupper som hypertoni och astma omfattar fyra A5-sidor.

Några återkommande rubriker för de olika symtomen/diagnoserna är: vilka undersökningar som görs, hur vanlig sjukdomen är, symtombeskrivning, hur sjukdomen uppkommer, vilka varningssignaler som finns, behandlingsalternativ, hur diagnosen ställs, prevention och adress till intresseförening.

Under behandlingsrubriken berättar man kort om såväl farmakologisk som icke-farmakologisk behandling. Generiska namn blandas med produktnamn i ett oklart mönster. »Patientvejledning» kommer att revideras varje år för att vara aktuell även i en snabb medicinsk utveckling.

Finansieringen bygger på annonser om läkemedel.

Bra hjälpmedel för ökad patientinformation

Innehållet är homogent, lättillgängligt och av hög medicinsk klass. Det finns dock detaljer i informationen som kan diskuteras, t ex att appendicit, gallsten och njursten tas upp som orsaker till förstoppning medan t ex colon irritabile, dehydrering, laxativmissbruk och hypotyreos inte nämns.

Förstoppning som läkemedelsbiverkning anges för morfin och Ketogan, vilket förvisso är sant men denna patientgrupp är liten i jämförelse med antalet patienter som får förstoppning på grund av kalciumantagonister respektive antidepressiva medel.

När det gäller inställningen till att sluta röka i ett av kapitlen anbefalls att »tobakskonsumtionen bör kraftigt reduceras eller helst upphöra». I en svensk text skulle man inte tveka att föreslå »rökstopp»!

Så gott som heltäckande

De drygt 50 rubrikerna ger en heltäckande bild av den verksamhet vi har i primärvården, och det är endast ett fåtal symtom som saknas, t ex diarré och halsont.

Det är med andra ord ett mycket bra initiativ som våra danska kolleger tagit genom att skapa en likartad och uppdaterad medicinsk information som kan spridas över hela landet.

Det ligger rätt i tiden att på detta vis stärka patientens ställning och höja kvaliteten i vår patientinformation. •

Nutritionsboken par preference

Martin Eastwood. **Principles of human nutrition.** 565 sidor. London: Chapman & Hall, 1997. ISBN 0-412-57650-3.

Recensent: Henry Nyhlin, docent och överläkare, medicinkliniken, Norrlands Universitetssjukhus, Umeå.

Martin Eastwood, har varit en ledande gestalt inom brittisk gastroenterologi under tre decennier. Han har spånt över ett stort område från klinisk forskning, speciellt funktionella tarm-sjukdomar, till basal naturvetenskaplig verksamhet som biokemist inom fiber- och gallsyrekeemi. Nutrition har alltid befunnit sig i skärningspunkten för intressena, och nu efter sin pensionering har han publicerat sin bok i nutrition. Det är en givande läsning.

En spännande vetenskap

Han lyckas förmedla sin fascination över naturens enkla principer på ett så sammansatt och komplicerat område som nutrition. I boken framställer han nutrition som en spännande vetenskap som har förgreningar in i biologin, antingen som ursprung eller mottagare av nutrition, in i sociologin, medicinen och matlagingskonsten (kulinärisk nutrition). Det är en jättelik ansats att försöka täcka hela detta fält, få har den kunskapsbredd som krävs och än färre kan berätta om det. Martin kan.

Kulturellt perspektiv på ätvanor och diétråd

Boken är indelad i fjorton kapitel, vardera med en avslutande sammanfattning och mycket aktuell referenslista. Som sig bör börjar boken med födans historia och en alldeles särskild del om Skottlands ätvanor i historiskt nutritionellt perspektiv. Flera av kapitlen ger en basal detaljerad tillgänglig naturvetenskaplig kunskap.

Mycket intresse ägnas nutritionsstatus. Vad är nutritionsbegreppet och hur beräknas det? Och framför allt, behov av vad? Som gastroenterolog och kliniker har Martin en allt annat än stereotyp syn på olika sjukdomstillstånd och olika behov, vilket får ytterligare belysning i ett alldeles eget kapitel. Diétråd ses i ett kulturellt perspektiv alltifrån Gamla

testamentet och Koranen och det är en intressant läsning hur olika länder lyckas formulera sina behov så att de tillgängliga resurserna svarar upp mot dem.

Metodologi med humoristiska inslag

Metodologien har stor plats – hur mäter man intag, behov, förluster? Och för alla dem som sysslar med registrering och forskning inom nutrition är boken en livgivande källa att ösa ur. Nog märks det att Martin har varit handledare för otaliga doktorander inom nutritionsområdet, pedagogiken är alltid realistiskt förankrad. Efter alla olika sätt att mäta nutritionstatus skriver han: »Possibly the most effective diagnostic examination is to look at the patient and to decide whether the patient is underweight, normal or overweight.» Den brittiska humorns tvära kast håller läsaren kvar i verkligheten.

Dietens inverkan på hälsan

Olika dieters inverkan på hälsan diskuteras; en sträng diet kanske inte innebär längre liv, det bara verkar så. Och vad ligger det för vetenskaplig bevisning bakom idrottsutövares tro på prestationshöjande föda?

Kapiteln om vitaminer är ett fynd för den som glömt vad alla vitaminerna har för effekter. Detsamma kan sägas om digestion och metabolism, hur digeras och metaboliseras fett, kolhydrater och proteiner och hur påverkar olika sjukdomstillstånd de olika processerna. Kroppen klarar i allmänhet bättre av överskott än underskott av näringsämnen, med undantag av alkohol, och det finns därför en tendens att äta något mer än vad som behövs. Individens förmåga att klara över- respektive underskott beror på genetisk konstitution och isoenzymuppsättning. Här finns hela kedjan med, från Shallenbergers saporösa enhet (varför sött uppfattas som sött beror på avståndet mellan två elektronegativa atomer) till det matematiska uttrycket för avföringens sammansättning.

Bör få framträdande plats på kursbokslistan

Hela tiden finns de kliniska aspekterna där, vilket gör detta till en referensbok som får stå lättillgänglig i bokhyllan för att användas i det dagliga kliniska arbetet. Den bör också finnas framträdande plats som kurslitteratur. Söker man en nutritionsbok att ha i sitt bibliotek kan man nu sluta att leta. •